

Advies gebruik FaceTime (of een andere manier van beeldbellen) door cliënte voor contact met partner tijdens echoscopisch onderzoek

Feiten

Vanwege de omstandigheden tijdens de corona- crisis mogen partners (hierna naasten) veelal niet het echoscopisch onderzoek bijwonen. Een aantal cliënten heeft behoefte aan het delen van de echobeelden met de partner. Doorgaans maken zij daarbij gebruik van FaceTime. De vraag is of de echoscopist dit moet/ mag toelaten? En zo ja onder welke voorwaarden?

Juridisch toetsingskader

Voor de beoordeling van de positie van de echoscopist zijn naast de regels uit de AVG die uit de WGBO van belang, waar het gaat om het beroepsgeheim en de borging van de privacy van de cliënte tijdens het onderzoek. Ook speelt de algemene verplichting van de echoscopist tot verlenen van goede zorg (hierna zorgplicht) een rol.

Welke gegevens worden gedeeld?

We gaan ervan uit dat tijdens het FaceTime- contact het echobeeld wordt getoond en dat de echoscopist zelf een enkele keer te horen is maar niet zichtbaar is. Daarnaast is de cliënte zelf waarschijnlijk zichtbaar en/of te horen.

Het beeld van de echo zelf is al te herleiden tot de cliënte (in combinatie met andere gegevens). En dat dus kan worden aangenomen dat het hier gaat om een persoonsgegeven. Dit geldt uiteraard ook voor de geluidsopname en de beeldopname van cliënte.

Wat is de verantwoordelijkheid van de echoscopist voor het delen van gegevens via FaceTime door de echoscopist?

Feitelijk is het de cliënte zelf, die hier door het gebruik van FaceTime gegevens deelt en niet de echoscopist, aangenomen dat de echoscopist zelf geen aanvullende informatie verstrekt. Dus de vraag is of de echoscopist/ het echocentrum op grond van de AVG verantwoordelijk is voor de veiligheid van het beeldbellen door cliënte en haar naaste.

Strikt genomen niet: het is immers de cliënte die haar gegevens verstrekt aan een ander (verwerkt in termen van de AVG). Tenzij de echoscopist zelf informatie verstrekt, die tot cliënte te herleiden is. Maar uit de algemene verantwoordelijkheid die een echocentrum - en ook de in dit centrum werkzame echoscopist- heeft voor het beheer van de persoonsgegevens van een cliënt conform de eisen van de AVG volgt wel dat zij de cliënte behoedt voor onveilig gebruik van haar gegevens, waaronder de beeldopname.

Met andere woorden; het feit dat een cliënte kiest voor het gebruik van FaceTime betekent niet dat de echoscopist op grond van de AVG geen enkele verantwoordelijkheid heeft voor het veilig omgaan met de persoonsgegevens. Daarbij is relevant welke eisen op grond van de AVG aan beeldbellen in de zorg worden gesteld.

Welke eisen stelt de AVG aan het gebruik van beeldbellen, zoals FaceTime?

De AVG brengt met zich mee dat de beeldbelapplicatie aan bepaalde veiligheidseisen voldoet. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) verwijst voor de uitwerking van de eisen, die in de zorg gesteld kunnen worden aan beeldbellen ook naar de KNMG (zie bijlage). De LHV heeft een overzicht van de veilige en minder veilige opties voor beeldbellen in de zorg op een rijtje gezet (zie bijlage).

Van FaceTime staat niet vast dat dit een applicatie is, die AVG- proof is. Zo stelt de AP.

Uit de standpunten van de KNMG en de AP volgt dat in de zorg alleen gebruik mag worden gemaakt van een applicatie, die niet AVG- proof is, als het echt niet anders kan. De patiënt moet dan wel gewezen zijn op de privacy risico's en om toestemming worden gevraagd. Ook moeten de overwegingen voor deze keuzes worden vastgelegd in het dossier. Bovendien moeten dan zo min mogelijk gevoelige gegevens worden gedeeld (zie standpunt LHV).

Het gebruik van FaceTime voor beeldbellen door een zorgverlener met een patiënt is op grond van de AVG alleen onder voorwaarden toegestaan. Hoewel het hier gaat om FaceTime contact tussen de cliënte en een derde, doet de echoscopist er goed aan om zich aan deze voorwaarden te houden bij het toelaten van FaceTime contact.

Advies voor zorgvuldig handelen door echocentrum/ echoscopist bij gebruik van FaceTime

Hiervoor is vastgesteld dat de algemene verantwoordelijkheid van een echocentrum/ de echoscopist met zich meebrengt dat de cliënte behoed wordt voor onveilig gebruik van haar gegevens, waaronder de beeldopname.

Bovendien volgt ook uit de zorgplicht van het echocentrum/ de echoscopist dat het/ hij zich ervoor inspant dat de privacy zoveel mogelijk wordt beschermd. Zo staat expliciet in de WGBO dat de hulpverlener verrichtingen uitvoert buiten waarneming van derden plaatsvinden tenzij de patiënt hiervoor toestemming heeft verstrekt.

Zolang naasten niet bij het onderzoek aanwezig kunnen zijn vanwege de coronamaatregelen, is het toelaten van contact met deze naasten via beeldbellen verdedigbaar, mits de echoscopist hierdoor niet belemmerd wordt in het verlenen van zorg. Wel zou dan bij voorkeur gekozen moeten worden voor een applicatie die AVG- proof is. Als deze niet voorhanden is, dan is FaceTime een alternatief, dat de echoscopist onder voorwaarden kan toestaan:

- a. De cliënte wordt vooraf geïnformeerd over het feit dat FaceTime geen veilig communicatiemiddel is
- b. De cliënte verklaart dat zij ondanks deze risico's voor het gebruik van FaceTime kiest
- c. De echoscopist legt de informatieverstrekking en verklaring zoals onder a respectievelijk b genoemd, vast in het dossier en laat cliënte een formulier tekenen, waaruit dit blijkt en slaat dit op in het dossier.
- d. De echoscopist verstrekt geen medisch inhoudelijke of andere gevoelige informatie (dus geen uitleg over/bij structuren die gezien worden; enkel globaal kan bv

benoemd worden “dit is het hoofdje” maar verdere details (bovenlip, hersenstructuren enz.) mogen niet benoemd worden.) aan de cliënte of naaste tijdens het FaceTime contact noch vermeldt zij namen of een geboortedatum dan wel gegevens, die te herleiden zijn tot de cliënte of naaste. Dit betekent dat voorafgaand aan het onderzoek in het echoapparaat naam en geboortedatum van cliënt (en eventueel echoscopist) verwijderd worden uit het aanvangsscherm met NAW gegevens, zodat deze later, tijdens het onderzoek, ook niet in beeld zijn.

Andere aandachtspunten

Het advies is om vooraf aan cliënte niet alleen informatie te geven over de veiligheidsrisico's van het gebruik van FaceTime, maar ook haar en haar naasten te wijzen op de beperkingen die het gebruik hiervan betekent voor de informatieverstrekking door de echoscopist aan haar en de naaste. Dit kan eventueel ook herhaald worden aan het begin van het contact met de partner, zodat hij ook weet waar hij aan toe is.

Overigens is eventueel wel via een gewone telefoonverbinding medisch inhoudelijke of andere vertrouwelijke informatie met deze naaste uit te wisselen, mocht dat nodig zijn.

Het maken van opnames tijdens FaceTime is niet toegestaan.

Enkel indien hiervoor uitdrukkelijk toestemming is gevraagd aan de echoscopist en zij die toestemming ook gegeven heeft. Dit dient dan schriftelijk te worden opgenomen in het toestemmingsformulier. Voor gebruik van deze geluids- of beeldopnames waarin een zorgverlener herkenbaar is geldt dat deze niet openbaar gemaakt mogen worden, dus voor een ander doel dan privédoel gebruikt mogen worden. Openbaar maken is bijvoorbeeld delen op Facebook. Dit mag alleen met toestemming van de echoscopist. Deze opnames dienen na gebruik te worden gewist. Voor het gebruik in een procedure (bij voorbeeld indien het onderzoek toch is opgenomen en niet gewist, en op die opnamen een afwijking te zien is die de echoscopist tijdens het onderzoek niet heeft gezien omdat zij b.v. op dat moment op iets anders was gefocust) zal de voorzitter van de Rechtbank, geschillencommissie of tuchtcollege beslissen over het gebruik.

Net als voor het fysiek toelaten van een naaste bij een onderzoek geldt ook voor het online bijwonen van het onderzoek, dat een cliënte hier in vrijheid de naaste toegang toe geeft. In het algemeen mag ervan uitgegaan worden dat een cliënte die via FaceTime de naaste mee willen laten kijken, deze toestemming geeft. Maar de echoscopist moet er wel alert op zijn dat dit in vrijheid gebeurt.

Ook wanneer er sprake is van toestemming voor het bijwonen van (een deel van) het onderzoek via FaceTime, heeft de echoscopist de mogelijkheid om het contact te stoppen, als zij dit nodig vindt in het belang van de zorg. Bijvoorbeeld als er vermoeden op een afwijking is of als het gedrag van de naaste het onderzoek/ contact met cliënte belemmert. Uiteraard zal zij dit dan wel moeten uitleggen. Ook is het belangrijk dit in het dossier te noteren.